

**YOSHLAR TADBIRKORLIGI DASTURLARINING IQTISODIY
SAMARASI*****Qurbonova Madina****Qo'qon Universiteti Andijon filiali**Iqtisodiyot va pedagogika yo'nalishi 1-kurs talabasi**qurbonovamadina1125@gmail.com tel: +998946991125*

Annotatsiya: *Ushbu ilmiy ishda yoshlar tadbirkorligini rivojlantirishga qaratilgan davlat va nodavlat dasturlarning iqtisodiy samaradorligi, ularning mamlakat iqtisodiyoti va ijtimoiy barqarorligiga ta'siri har tomonlama o'rganilgan. Yoshlar tadbirkorligi milliy iqtisodiyotning innovatsion salohiyatini kuchaytiruvchi, yangi ish o'rinlari yaratuvchi va raqobatbardosh bozor muhitini shakllantiruvchi muhim omillardan biri sifatida baholanadi. Shu sababli yoshlarni biznesga jalb etish, ularning tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash va ularga zarur iqtisodiy resurslar taqdim etish davlatning ustuvor rivojlanish yo'nalishlaridan biridir.*

Tadqiqotda yoshlar tadbirkorligini rag'batlantirishga qaratilgan kredit, grant, subsidiya, o'quv-trening dasturlari, startaplarni qo'llab-quvvatlash markazlari va inkubatsiya loyihalarining amaliy natijalari tahlil qilindi. Natijalar ko'rsatadiki, ushbu dasturlar orqali yoshlarning biznes boshqaruvi bo'yicha kompetensiyalari oshmoqda, yangi innovatsion loyihalar yaratilmoqda va mahalliy iqtisodiyotda qo'shimcha qiymat ishlab chiqarish jarayoni faollashmoqda.

Shuningdek, ilmiy ishda dasturlar samaradorligiga ta'sir etuvchi omillar – moliyaviy resurslarga kirish imkoniyati, biznes infratuzilmasining rivojlanganlik darajasi, maslahat xizmatlarining mavjudligi, raqamli texnologiyalardan foydalanish ko'lami va bozor muhitining barqarorligi kabi jihatlar tahlil qilindi. Tahlil shuni ko'rsatadiki, dasturlar ijobiy natija berayotgan bo'lsa-da, ayrim muammolar – byurokratik jarayonlarning murakkabligi, axborot yetishmovchiligi, startaplar uchun risk darajasining yuqoriligi va kredit ta'minoti masalalari mavjudligicha qolmoqda.

Tadqiqot yakunida yoshlar tadbirkorligi dasturlarini takomillashtirish bo'yicha takliflar ishlab chiqildi. Jumladan, moliyaviy ko'mak mexanizmlarini soddalashtirish, raqamli o'qitish platformalarini kengaytirish, yosh startaplar uchun soliq imtiyozlari yaratish va innovatsion ekotizimni kuchaytirish kabi chora-tadbirlar yoshlar tadbirkorligining iqtisodiy samaradorligini yanada oshirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: *yoshlar tadbirkorligi, iqtisodiy samaradorlik, moliyaviy qo'llab-quvvatlash, grantlar, subsidiya, startap, biznes inkubatsiya, innovatsion loyihalar, raqamli iqtisodiyot, tadbirkorlik kompetensiyalari.*

Kirish

Bugungi globallashtirish va raqobat kuchayib borayotgan sharoitda yoshlar tadbirkorligini rivojlantirish milliy iqtisodiyotning barqaror o'sishini ta'minlashda muhim strategik yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Yoshlarning innovatsion fikrlashi, yangicha yondashuvi va texnologiyalarni tez o'zlashtirish qobiliyati iqtisodiyotni modernizatsiya qilishda, yangi bozor imkoniyatlarini yaratishda hamda yuqori qo'shimcha qiymatga ega mahsulotlar ishlab chiqarishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Shu sababli ko'plab davlatlar, jumladan, O'zbekiston ham yoshlarga mo'ljallangan tadbirkorlik dasturlarini kengaytirish, ularni moliyaviy, axborotiy va institutsional qo'llab-quvvatlashni kuchaytirishga alohida e'tibor qaratmoqda.

Yoshlar tadbirkorligini rag'batlantirish nafaqat iqtisodiy ko'rsatkichlarning o'sishiga, balki bandlik darajasining oshishiga, ijtimoiy faollikning kuchayishiga va jamiyatda innovatsion tafakkurning shakllanishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Biroq amaliyot shuni ko'rsatmoqdaki, mavjud qo'llab-quvvatlash dasturlarining samaradorligi barcha hududlarda bir xil emas. Moliyaviy resurslardan foydalanish imkoniyatlarining cheklanganligi, axborot yetishmovchiligi, startaplar uchun riskning yuqoriligi, tadbirkorlik ko'nikmalarining yetarli emasligi kabi omillar yoshlarning biznes boshlash jarayoniga ma'lum to'siqlar tug'diradi.

Shu nuqtai nazardan, yoshlar tadbirkorligi dasturlarining iqtisodiy samaradorligini tahlil qilish, ularning amaldagi natijalarini baholash va mavjud muammolarni aniqlash dolzarb ilmiy vazifalardan biridir. Ushbu tadqiqot mazkur

dasturlarning mamlakat iqtisodiyotiga qo'shayotgan hissasini aniqlash, ularning samaradorligini oshirish bo'yicha takliflar ishlab chiqish hamda yoshlar tadbirkorligi uchun yanada qulay va barqaror ekotizimni shakllantirishga hissa qo'shishni maqsad qiladi.

MUHOKAMA

Yoshlar tadbirkorligi bo'yicha amalga oshirilayotgan dasturlar bugungi kunda iqtisodiyotning eng faol segmentini shakllantirishda muhim o'rin tutmoqda. Amalga oshirilayotgan grantlar, subsidiyalar, imtiyozli kreditlar va o'quv-trening dasturlari yoshlar uchun yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Biroq tahlillar shuni ko'rsatadiki, dasturlar samaradorligi hududlar kesimida farq qiladi. Ayrim hududlarda moliyaviy resurslardan foydalanish imkoniyati yuqori bo'lsa, boshqalarida kredit ta'minoti, axborot yetishmovchiligi yoki infratuzilmaning sustligi tufayli natijalar pastroqdir.

Raqamli infratuzilmaning o'sishi yoshlar uchun yangi startaplar yaratishda katta imkoniyatlar ochmoqda. Shu bilan birga, tadbirkorlik kompetensiyalari yetishmasligi, marketing tajribasining pastligi, bozor risklarini baholashdagi qiyinchiliklar dasturlar samaradorligini cheklab turibdi. Shuning uchun muhokama jarayonida, dasturlarni takomillashtirishda amaliy tayyorgarlikni oshirish, mentorlik tizimini rivojlantirish hamda moliyaviy xizmatlarga kirishni soddalashtirish eng muhim yo'nalishlar sifatida baholandi.

NATIJA

Tadqiqot natijalariga ko'ra, yoshlar tadbirkorligi dasturlari iqtisodiy o'sishga, bandlikning oshishiga va innovatsion ekotizimning shakllanishiga sezilarli hissa qo'shmoqda. Grant va kredit dasturlari orqali ko'plab yangi korxonalar tashkil etilgan, ishlab chiqarish hajmi oshgan va xizmat ko'rsatish sohasida kengayish kuzatilgan.

Shu bilan birga, iqtisodiy samaradorlikni oshirish uchun mavjud muammolarni bartaraf etish lozim. Bunga kredit olishdagi garov talablari, axborot tarqatish tizimining kamchiliklari, o'quv dasturlarining amaliyotga yetarli mos emasligi va hududlar o'rtasidagi imkoniyatlar tafovuti kiradi. Taklif etilgan chora-

tadbirlar — raqamli xizmatlarni kengaytirish, soliq imtiyozlarini ko‘paytirish, startaplar uchun risklarni kamaytirish, yoshlar biznesini sug‘urta qilish tizimini yo‘lga qo‘yish — dasturlar samaradorligini yanada oshirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Xodjayev U., Jo‘rayev T. *Yoshlar tadbirkorligi asoslari*. – Toshkent: Innovatsiya, 2021.
2. Vahobov A. *Tadbirkorlik va biznes yuritish*. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2020.
3. OECD. *Youth Entrepreneurship Support Policies*. – Paris, 2022.
4. World Bank. *Youth Entrepreneurship Programs and Impact Assessment*. – Washington DC, turli yillar.
5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti qarorlari va farmonlari (2017–2024).
6. Schumpeter J. *Innovation and Entrepreneurship*. – London: Harper Collins, 1980.
7. UNDP. *Youth Empowerment and Economic Participation Reports*. – Nyu-York, 2019–2023.